

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра педагогіки

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з навчальної роботи

проф. Гаврилюк С. В. _____

_____ 20__ р.

ОСНОВИ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ ДОШКІЛЬНИКІВ

РОБОЧА ПРОГРАМА
нормативної навчальної дисципліни
підготовки бакалавра
спеціальності 6.01010101 «Дошкільна освіта»

Робоча програма навчальної дисципліни «Основи інклюзивної освіти дошкільників»
для студентів спеціальності 6.01010101 «Дошкільна освіта». – 2015. – 16 с.

Розробник: Кузава І. Б. – доктор педагогічних наук, професор

Рецензент: Фасолько Т.С. – завідувач кафедри теорії та методики дошкільної освіти,
кандидат педагогічних наук, доцент Кременецького обласного гуманітарно-
педагогічного інституту імені Тараса Шевченка

Робоча програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри педагогіки

протокол 2 від 16 вересня 2015 р.

Завідувач кафедри: _____ (Смолюк І.О.)

Робоча програма навчальної дисципліни
схвалена науково-методичною комісією педагогічного інституту

протокол № 2 від 22 вересня 2015 р.

Голова науково-методичної
комісії педагогічного інституту _____ (Антонюк В.З.)

Робоча програма навчальної дисципліни
схвалена науково-методичною радою університету

протокол № ____ від ____ . ____ . 20__ р.

ВСТУП

Навчальна дисципліна „Основи інклюзивної освіти дошкільників” належить до циклу навчальних дисциплін природничо-наукової підготовки освітньо-кваліфікаційного рівня „бакалавр”. Курс є провідним у системі педагогічної підготовки.

Навчальна дисципліна включає три модулі.

У межах першого модуля визначено два змістові модулі.

У першому змістовому модулі **“Теоретико-методологічні та нормативно-правові засади інклюзивної освіти дітей дошкільного віку”** викладено питання, які є її теоретичною основою. Концептуальні засади процесу інклюзії в умовах дошкільної освіти, загальна характеристика моделей інклюзивної освіти, її законодавче і нормативно-правове забезпечення та інші розкривають державну політику в справі інклюзивної освіти дітей, які потребують корекції психофізичного розвитку.

У другому змістовому модулі розкривається **“Сучасна практика організації інклюзивної освіти в умовах дошкільного виховання України”**, зокрема, умови та особливості її впровадження у вітчизняну систему дошкільля, а також її вплив на розвиток та соціалізацію дошкільників, які потребують корекції психофізичного розвитку.

Третій змістовий модуль висвітлює питання **“Організації професійної діяльності вихователя ДНЗ в умовах інклюзивного навчання”**.

Головна спрямованість другого модуля (навчальний проект) полягає у формуванні творчого розуміння і розв’язання проблем університетської освіти.

Третій модуль передбачає здійснення контролю з кожного змістового модуля з метою з’ясування рівня засвоєння студентами змісту конкретного модуля.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів 3,5	0101 Педагогічна освіта	нормативна
	6.01010101 Дошкільна освіта	
Модулів 3	Дошкільна освіта	Рік підготовки: 4
Змістових модулів 3		Семестр: 7,8
ІНДЗ: €		Лекції 30 год.
Загальна кількість годин 126		Практичні (семінари) 22 год.
Тижневих годин (для денної форми навчання): аудиторних – 1,5 самостійної роботи – 0,5 індивідуальної роботи – 0,5	Бакалавр	Самостійна робота 38 год.
		Індивідуальна робота 36 год.
		Форма контролю: <u>екзамен</u>

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення курсу:

– засвоєння філософських, нормативно-правових та організаційних основ інклюзивної освіти дітей дошкільного віку;

– формування систематизованих наукових уявлень про сутність, основні завдання, напрями соціально-педагогічної роботи з дошкільниками, які потребують корекції психофізичного розвитку, в дошкільних та загальноосвітніх закладах з інклюзивним навчанням;

– особливості організації, проблеми і перспективи проектування корекційно-розвивального середовища для цих дітей;

- формування загальнокультурних та професійних компетенцій майбутніх вихователів, необхідних для ефективної діяльності в якості організаторів та виконавців програм інклюзивного навчання дошкільників із порушеннями психофізичного розвитку;
- здійснення особистісно-мотиваційної, когнітивної та практичної підготовки майбутніх бакалаврів дошкільної освіти до реалізації інклюзивної моделі освіти у дошкільній.

Завдання вивчення курсу:

- на основі аналізу провідних концептуально-методологічних підходів сформувати і систематизувати наукові уявлення студентів про загальні тенденції розвитку інклюзивної освіти у світі та в Україні;
- сформувати практичні навички і уміння визначати зміст, методи і оптимальні структурно-організаційні форми здійснення професійної діяльності майбутніх вихователів у дошкільних навчальних закладах з інклюзивним навчанням;
- сформувати у студентів уявлення про побудову стратегій взаємодії з батьками вихованців з порушеннями психофізичного розвитку та спеціалістами, а також щодо професійно важливих властивостей особистості вихователя;
- виробити навички командної роботи при навчанні та вихованні дітей дошкільного віку, які потребують корекції психофізичного розвитку.

Знання й уміння студента після опанування курсу:

Працюючи над вивченням курсу, студент має засвоїти такі **знання**:

- особливості спілкування з різними категоріями дошкільників із особливостями психофізичного розвитку;
- принципи командної роботи;
- сутність та завдання корекційно-розвивальної роботи та основи диференційованого викладання.

та оволодіти **уміннями**:

- ефективно взаємодіяти з іншими педагогами, спеціалістами, батьками дітей з особливими освітніми потребами;
- створювати індивідуальні навчальні програми для дітей з особливостями психофізичного розвитку на основі діагностики їхніх потреб;
- здійснювати необхідні адаптації/модифікації курикулуму й методики викладання.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні та нормативно-правові засади інклюзивної освіти дітей дошкільного віку (год. – 2.)

ТЕМА 1. Загальні питання інклюзивної освіти дітей дошкільного віку (год. – 4).

Концептуальні засади процесу інклюзії в умовах дошкільної освіти. Загальна характеристика моделей інклюзивної освіти дошкільників, які потребують корекції психофізичного розвитку. Дошкільники, що потребують корекції психофізичного розвитку, як суб'єкти інклюзивної освіти. Вплив інклюзивної освіти на розвиток та соціалізацію дошкільників, які потребують корекції психофізичного розвитку.

ТЕМА 2. Законодавче та нормативно-правове забезпечення інклюзивної освіти дошкільників, які потребують корекції психофізичного розвитку (год. – 2).

Аналіз міжнародного законодавства у галузі інклюзивної освіти дітей дошкільного віку. Нормативно-правова база щодо організації інклюзивної освіти у дошкільних навчальних закладах України.

ТЕМА 3. Історія розвитку дошкільної інклюзивної освіти у психолого-педагогічній науці (год. – 4).

Загальна характеристика зарубіжних науково-практичних підходів щодо інклюзивної освіти дошкільників, які потребують корекції психофізичного розвитку. Аналіз досвіду країн Північної Америки, Європи та пострадянського простору щодо розвитку інклюзивної освіти дітей дошкільного віку, які потребують корекції психофізичного розвитку.

Змістовий модуль 2. Сучасна практика організації інклюзивної освіти в умовах дошкільного виховання України (год. – 16).

ТЕМА 4. Умови організації інклюзивної освіти та їх вплив на корекцію психофізичного розвитку дітей дошкільного віку (год. – 4).

Дошкільня як початкова ланка впровадження інклюзивної освіти. Аналіз сучасних шляхів впровадження інклюзивної освіти у вітчизняній системі дошкільня. Створення в загальноосвітньому дошкільному навчальному закладі адаптованого корекційно-розвивального середовища, що забезпечує повноцінне включення та особистісну самореалізацію дітей з психофізичними порушеннями. Особливості медико-психолого-педагогічного супроводу дітей дошкільного віку, які потребують корекції психофізичного розвитку. Специфіка моніторингу індивідуальних досягнень дошкільників із психофізичними порушеннями в умовах інклюзивного навчання. Підготовка педагогічних кадрів для реалізації інклюзивної освіти.

ТЕМА 5. Особливості організації корекційно-розвивального середовища, його зміст, структура і роль у формуванні особистості дошкільників, які потребують корекції психофізичного розвитку (год. – 2).

Поняття про освітнє, корекційне та інклюзивне середовище. Роль корекційно-розвивального середовища у формуванні особистості дошкільників, які потребують корекції психофізичного розвитку. Зміст, структура і роль корекційно-розвивального середовища у формуванні особистості дітей з порушеннями психофізичного розвитку. Основні компоненти інклюзивного середовища: безбар'єрне фізичне і психічне середовище, нормативно-правове, фінансове та програмно-методичне забезпечення освітнього процесу; спеціальні умови навчання і виховання, які необхідні для повноцінного фізичного, психічного, естетичного та соціального розвитку, організаційні, кадрові та культурно-інформаційні ресурси навчально-виховного закладу, його науково-дослідницький і духовно-моральний потенціал; моніторингово-консультативний та корекційно-розвивальний компоненти.

ТЕМА 6. Роль батьків у інклюзивному процесі (год. – 4).

Партнерство між родиною і дошкільним навчальним закладом як необхідна передумова успішної інклюзії. Права батьків. Комунікація з батьками, налагодження стосунків. Погляди батьків на освіту. Приклади справжньої та змістовної праці з батьками.

ТЕМА 7. Корекційно-розвивальна робота як складова інклюзивного навчання (год. – 4).

Корекційно-розвивальна робота та її значення при навчанні дитини з особливими потребами. Співробітництво з колегами: вихователями, психологами, логопедами, адміністрацією навчального закладу, асистентами вихователів та ін. Розуміння роботи та ролі інших фахівців, а також місця вихователя у динамічній системі. Комунікація з іншими фахівцями та командний підхід до навчання дітей з особливими освітніми потребами.

ТЕМА 8. Оцінювання навчальних досягнень дошкільників із особливостями психофізичного розвитку (год. – 2).

Курикулум навчального та корекційно-розвивального процесів. Складання індивідуального навчального плану. Модифікація та адаптація курикулуму.

Змістовий модуль 3. Організація професійної діяльності вихователя ДНЗ в умовах інклюзивного навчання (год. – 4).

Тема 9. Співробітництво та основні принципи командного підходу. Місце вихователя ДНЗ у структурі професійного співробітництва в інклюзивному навчальному закладі (год. – 2).

Професійне співробітництво як одна з основних умов ефективного інклюзивного навчання і виховання дітей з психофізичним и порушеннями. Науково-методичне забезпечення інклюзивної освіти в практиці роботи ДНЗ. Професійна готовність вихователів ДНЗ до інклюзивної освіти. Професійне співробітництво як сучасна тенденція організації освітнього процесу. Психолого-педагогічні особливості професійного співробітництва. Організація професійного співробітництва в інклюзивному дитячому садку. Організація діяльності міждисциплінарної команди фахівців. Специфіка співробітництва різних фахівців в інклюзивному ДНЗ. Місце вихователя дитячого садка у структурі професійного співробітництва .

Тема 10. Корекційно-педагогічний супровід дітей з порушеннями психофізичного розвитку в умовах інклюзивного процесу в загальноосвітньому дошкільному навчальному закладі (год. – 2).

Значення корекційно-педагогічного супроводу дітей, які мають особливі потреби, в інклюзивних дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладах. Завдання і зміст корекційно-педагогічного супроводу в умовах інклюзивного навчання. Алгоритм діяльності вихователя в дошкільному і загальноосвітньому навчальному закладі з інклюзивним навчанням. Створення сприятливого навчально-розвивального інклюзивного середовища. Модель корекційно-педагогічної діяльності вихователя в освітньому просторі дошкільного і загальноосвітнього навчального закладів з інклюзивним навчанням.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	Усього	У тому числі					
		Лек.	Практ. (семін.)	Лаб.	Інд.	Сам. Роб.	Контр. роб.
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні та нормативно-правові засади інклюзивної освіти дітей дошкільного віку.							
Тема 1. Загальні питання інклюзивної освіти дітей дошкільного віку	6	4	4	-	2	2	
Тема 2. Законодавче, нормативно-правове та методичне забезпечення інклюзивної освіти дошкільників, які потребують корекції психофізичного розвитку	10	2	2	-	4	4	
Тема 3. Історія розвитку дошкільної інклюзивної освіти у психолого-педагогічній науці	6	4	2	-	2	2	
Разом за змістовим модулем 1	22	10	8	-	8	8	

Змістовий модуль 2. Сучасна практика організації інклюзивної освіти в умовах дошкільного виховання України.							
Тема 4. Умови організації інклюзивної освіти та їх вплив на корекцію психофізичного розвитку дітей дошкільного віку	12	4	2	-	4	4	
Тема 5. Особливості організації корекційно-розвивального середовища, його зміст, структура і роль у формуванні особистості дошкільників, які потребують корекції психофізичного розвитку	16	2	2	-	6	6	
Тема 6. Роль батьків у інклюзивному процесі.		4	2	2	4	4	
Тема 7. Корекційно-розвивальна робота як складова інклюзивного навчання.		4	2	2	6	4	
Тема 8. Оцінювання навчальних досягнень дошкільників із особливостями психофізичного розвитку.		2	2	2	4	4	
Разом за змістовим модулем 1		16	10		24	22	
Змістовий модуль 3. Організація професійної діяльності вихователя ДНЗ в умовах інклюзивного навчання							
Тема 9. Співробітництво та основні принципи командного підходу. Місце вихователя ДНЗ у структурі професійного співробітництва в інклюзивному навчальному закладі.		2	2		2	4	
Тема 10. Корекційно-педагогічний супровід дітей з порушеннями психофізичного розвитку в умовах інклюзивного процесу в загальноосвітньому дошкільному навчальному закладі		2	2		2	4	
Разом за змістовим модулем 2	28	4	4	-	4	8	
Усього годин	54	30	22	-	36	38	

5. Теми практичних занять

№з/п	№2 Тема	Кількість годин
1.	Загальні питання інклюзивної освіти дітей дошкільного віку. Концептуальні засади процесу інклюзії в умовах дошкільної освіти. Загальна характеристика моделей інклюзивної освіти дошкільників, які потребують корекції психофізичного розвитку. Дошкільники, що потребують корекції психофізичного розвитку, як суб'єкти інклюзивної освіти. Вплив інклюзивної освіти на розвиток та соціалізацію дошкільників, які потребують корекції психофізичного розвитку.	4
2	Законодавче та нормативно-правове забезпечення інклюзивної	2

2.	освіти дошкільників, які потребують корекції психофізичного розвитку . Аналіз міжнародного законодавства у галузі інклюзивної освіти дітей дошкільного віку. Нормативно-правова база щодо організації інклюзивної освіти у дошкільних навчальних закладах України.	
3.	Історія розвитку дошкільної інклюзивної освіти у психолого-педагогічній науці. Загальна характеристика зарубіжних науково-практичних підходів щодо інклюзивної освіти дошкільників, які потребують корекції психофізичного розвитку. Аналіз досвіду країн Північної Америки, Європи та пострадянського простору щодо розвитку інклюзивної освіти дітей дошкільного віку, які потребують корекції психофізичного розвитку.	2
4.	Умови організації інклюзивної освіти та їх вплив на корекцію психофізичного розвитку дітей дошкільного віку. Дошкільня як початкова ланка впровадження інклюзивної освіти. Аналіз сучасних шляхів впровадження інклюзивної освіти у вітчизняній системі дошкільня. Створення в загальноосвітньому дошкільному навчальному закладі адаптованого корекційно-розвивального середовища, що забезпечує повноцінне включення та особистісну самореалізацію дітей з психофізичними порушеннями. Особливості медико-психолого-педагогічного супроводу дітей дошкільного віку, які потребують корекції психофізичного розвитку. Специфіка моніторингу індивідуальних досягнень дошкільників із психофізичними порушеннями в умовах інклюзивного навчання. Підготовка педагогічних кадрів для реалізації інклюзивної освіти.	2
5.	Особливості організації корекційно-розвивального середовища, його зміст, структура і роль у формуванні особистості дошкільників, які потребують корекції психофізичного розвитку. Поняття про освітнє, корекційне та інклюзивне середовище. Роль корекційно-розвивального середовища у формуванні особистості дошкільників, які потребують корекції психофізичного розвитку. Зміст, структура і роль корекційно-розвивального середовища у формуванні особистості дітей з порушеннями психофізичного розвитку. Основні компоненти інклюзивного середовища: безбар'єрне фізичне і психічне середовище, нормативно-правове, фінансове та програмно-методичне забезпечення освітнього процесу; спеціальні умови навчання і виховання, які необхідні для повноцінного фізичного, психічного, естетичного та соціального розвитку, організаційні, кадрові та культурно-інформаційні ресурси навчально-виховного закладу, його науково- дослідницький і духовно-моральний потенціал; моніторингово-консультативний та корекційно-розвивальний компоненти.	2
6.	Роль батьків у інклюзивному процесі. Партнерство між родиною і дошкільним навчальним закладом як необхідна передумова успішної інклюзії. Права батьків. Комунікація з батьками, налагодження стосунків. Погляди батьків на освіту. Приклади справжньої та змістовної праці з батьками.	2
7.	Корекційно-розвивальна робота як складова інклюзивного навчання.	2

	Корекційно-розвивальна робота та її значення при навчанні дитини з особливими потребами. Співробітництво з колегами: вихователями, психологами, логопедами, адміністрацією навчального закладу, асистентами вихователів та ін. Розуміння роботи та ролі інших фахівців, а також місця вихователя у динамічній системі. Комунікація з іншими фахівцями та командний підхід до навчання дітей з особливими освітніми потребами.	
8.	Оцінювання навчальних досягнень дошкільників із особливостями психофізичного розвитку. Курикулум навчального та корекційно-розвивального процесів. Складання індивідуального навчального плану. Модифікація та адаптація курикулуму.	2
9.	Співробітництво та основні принципи командного підходу. Місце вихователя ДНЗ у структурі професійного співробітництва в інклюзивному навчальному закладі (год. – 2). Професійне співробітництво як одна з основних умов ефективного інклюзивного навчання і виховання дітей з психофізичним и порушеннями. Науково-методичне забезпечення інклюзивної освіти в практиці роботи ДНЗ. Професійна готовність вихователів ДНЗ до інклюзивної освіти. Професійне співробітництво як сучасна тенденція організації освітнього процесу. Психолого-педагогічні особливості професійного співробітництва. Організація професійного співробітництва в інклюзивному дитячому садку. Організація діяльності міждисциплінарної команди фахівців. Специфіка співробітництва різних фахівців в інклюзивному ДНЗ. Місце вихователя дитячого садка у структурі професійного співробітництва.	2
10.	Корекційно-педагогічний супровід дітей з порушеннями психофізичного розвитку в умовах інклюзивного процесу в загальноосвітньому дошкільному навчальному закладі. Значення корекційно-педагогічного супроводу дітей, які мають особливі потреби, в інклюзивних дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладах. Завдання і зміст корекційно-педагогічного супроводу в умовах інклюзивного навчання. Алгоритм діяльності вихователя в дошкільному і загальноосвітньому навчальному закладі з інклюзивним навчанням. Створення сприятливого навчально-розвивального інклюзивного середовища. Модель корекційно-педагогічної діяльності вихователя в освітньому просторі дошкільного і загальноосвітнього навчального закладів з інклюзивним навчанням.	2
	Разом	22

6. Самостійна робота

№ п	Тема	Кількість годин
1.	Загальні питання інклюзивної освіти дітей дошкільного віку. 1) Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу. 2) Підготовка до практичного заняття: <i>Законспектуйте статтю В.І.Бондаря та В.М.Синьова «Освіта дітей з особливостями психофізичного розвитку в Європі, Росії та Україні: порівняльний аналіз». (Бондар В.І., Синьов В.М., Тищенко В.В. Освіта дітей з особливостями психофізичного</i>	4

	розвитку в Європі, Росії та Україні: порівняльний аналіз // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету ім. І.Огієнка. – Кам'янець-Подільський, 2012. – С. 15-22.)																	
2.	Законодавче та нормативно-правове забезпечення інклюзивної освіти дошкільників, які потребують корекції психофізичного розвитку 1) Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу. 2) Підготовка до практичного заняття. 3) Складіть орієнтовну індивідуальну програму розвитку дитини з порушенням психофізичного розвитку (вік і нозологія дитини на вибір студента).	4																
3.	Історія розвитку дошкільної інклюзивної освіти у психолого-педагогічній науці. 1) Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу. 2) Підготовка до практичного заняття.	2																
4.	Умови організації інклюзивної освіти та їх вплив на корекцію психофізичного розвитку дітей дошкільного віку. 1) Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу. 2) Підготовка до практичного заняття.	4																
5.	Особливості організації корекційно-розвивального середовища, його зміст, структура і роль у формуванні особистості дошкільників, які потребують корекції психофізичного розвитку. 1) Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу. 2) Підготовка до практичного заняття. 3) Продовжіть складання таблиці: «Компонентна критеріально-рівнева характеристика інклюзивного середовища».	4																
	<table><tr><th>№ з/п</th><th>Компоненти інклюзивного середовища</th><th>Критерії розвитку</th><th>Рівні доступності</th></tr><tr><td>1.</td><td>Безбар'єрне фізичне і психічне середовище</td><td>Збільшення в освітньому закладі частки дітей із різним рівнем психофізичного розвитку</td><td>фізичний</td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>	№ з/п	Компоненти інклюзивного середовища	Критерії розвитку	Рівні доступності	1.	Безбар'єрне фізичне і психічне середовище	Збільшення в освітньому закладі частки дітей із різним рівнем психофізичного розвитку	фізичний									
№ з/п	Компоненти інклюзивного середовища	Критерії розвитку	Рівні доступності															
1.	Безбар'єрне фізичне і психічне середовище	Збільшення в освітньому закладі частки дітей із різним рівнем психофізичного розвитку	фізичний															
6.	Роль батьків у інклюзивному процесі. 1) Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу. 2) Підготовка до практичного заняття.	4																
7.	Корекційно-розвивальна робота як складова інклюзивного навчання. Співробітництво та основні принципи командного підходу. 1) Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу. 2) Підготовка до практичного заняття.	4																
8.	Оцінювання навчальних досягнень дошкільників із особливостями психофізичного розвитку.	4																

	1) Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу. 2) Підготовка до практичного заняття. 3) Складіть конспект виховного заходу для групи з інклюзивним навчанням з урахуванням забезпечення індивідуалізації навчально-виховного процесу для дитини з психофізичними порушеннями (тема виховного заходу, група і нозологія дитини на вибір студента).	
9.	Співробітництво та основні принципи командного підходу. Місце вихователя ДНЗ у структурі професійного співробітництва в інклюзивному навчальному закладі 1) Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу. 2) Підготовка до практичного заняття. 3) Напишіть доповідь на тему: «Вихователь інклюзивного ДНЗ: десять кроків до вдосконалення»	4
10.	Корекційно-педагогічний супровід дітей з порушеннями психофізичного розвитку в умовах інклюзивного процесу в загальноосвітньому дошкільному навчальному закладі. 1) Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу. 2) Підготовка до практичного заняття.	4
	Разом	38

7. Індивідуальні завдання

1. На основі аналізу науково-методичної літератури, педагогічної преси підготувати реферати за нижче вказаною тематикою:

- "Важливість законодавства для впровадження інклюзивної освіти"
- "Сучасні тенденції розвитку інклюзивної освіти в Україні"
- "Міжособистісні стосунки дітей дошкільного віку в інклюзивному середовищі".
- "Характер та зміст взаємодії у процесі інклюзії".
- "Співпраця між педагогами та батьками у процесі інклюзії".
- "Залучення батьків до процесу інклюзивного навчання".
- "Роль вихователя ДНЗ у процесі інклюзивного навчання".
- "Основні принципи командного підходу в інклюзивній освіті".
- "Соціальна модель порушень розвитку".
- "Медична модель порушень розвитку".
- "Інклюзивна освіта як наукова проблема".
- "Нормативно-правова база інклюзивної освіти: аналіз українського законодавства".
- "Нормативно-правова база інклюзивної освіти: аналіз міжнародного законодавства "
- "Характеристика зарубіжних науково-практичних підходів щодо інклюзивної освіти дітей, які потребують корекції психофізичного розвитку".
- "Роль інклюзивного середовища у формуванні особистості дітей із особливими освітніми потребами".
- "Особливості медико-психолого-педагогічного супроводу дітей дошкільного віку, які потребують корекції психофізичного розвитку".
- "Специфіка моніторингу індивідуальних досягнень дітей дошкільного віку з психофізичними порушеннями в умовах інклюзивного навчання "
- "Програмно-методичне забезпечення інклюзивної освіти в практиці роботи ДНЗ".
- "Моделі реалізації інклюзивної освіти в умовах загальноосвітнього дошкільного навчального закладу "

Обсяг реферату – 8-10 сторінок тексту комп'ютерного набору. Робота має складатись з таких основних частин: титульна сторінка (на ній вказати кафедру, тему,

прізвище студента, ім'я, рік); зміст, висновки, список використаних джерел(не менше 15 найменувань).

2. Охарактеризуйте види діяльності вихователя в групі загальноосвітнього закладу ДНЗ.

3. Дайте обґрунтування необхідності та можливості реалізації інклюзивної освіти підходу щодо виховання дошкільників із особливими освітніми потребами.

4. Складіть схему форм корекційної допомоги дошкільникам із психофізичними порушеннями в умовах інклюзивного навчання.

5. Складіть модель інклюзивної освіти в Україні (на основі аналізу наукових джерел).

8. Форма підсумкового контролю успішності навчання: екзамен.

Екзамен з курсу проводиться згідно «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань студентів Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки в умовах кредитно-модульної системи організації навчального процесу» (п.ІV.8.).

Питання до екзамену з курсу «Основи інклюзивної освіти дошкільників»

1. Інклюзивна освіта як модель соціального устрою: генезис, понятійно-термінологічні визначення та основні принципи.

2. Інклюзія – стратегія міжнародного законодавства.

3. Українське законодавство та нормативно-правові акти в галузі спеціальної та інклюзивної освіти.

4. Характеристика спеціальної освіти в Україні.

5. Спеціальні заклади як кадровий та навчально-методичний ресурс інклюзивної освіти.

6. Класифікація порушень психофізичного розвитку у дітей в Україні та в розвинених країнах світу.

7. Основні напрями модернізації освітньої галузі.

8. Огляд сучасних українських та міжнародних досліджень у галузі освіти дітей з особливими потребами.

9. Роль батьків у інклюзивному процесі.

10. Партнерство між родиною і школою як необхідна передумова успішної інклюзії. Права батьків.

11. Комунікація з батьками, налагодження стосунків.

12. Погляди батьків на освіту. Приклади справжньої та змістовної праці з батьками.

13. Корекційно-розвивальна робота та її значення при навчанні дитини з особливим потребами.

14. Співробітництво з колегами: вчителями, психологами, логопедами, адміністрацією навчального закладу, асистентами вчителів та ін.

15. Розуміння роботи та ролі інших фахівців, а також місця вчителя у динамічній системі.

16. Комунікація з іншими фахівцями та командний підхід до навчання дітей з особливими освітніми потребами.

17. Індивідуальне та стандартизоване оцінювання навчальних досягнень дітей з особливими потребами.

18. Курикулум навчального та корекційно-розвивального процесів.

19. Складання індивідуального навчального плану.

20. Модифікація та адаптація курикулуму.

21. Загальна характеристика зарубіжних науково-практичних підходів щодо інклюзивної освіти дошкільників, які потребують корекції психофізичного розвитку.

22. Аналіз досвіду країн Північної Америки та Європи щодо розвитку інклюзивної освіти дітей дошкільного віку, які потребують корекції психофізичного розвитку.
23. Аналіз досвіду країн пострадянського простору щодо розвитку інклюзивної освіти дітей дошкільного віку, які потребують корекції психофізичного розвитку.
24. Дошкілля як початкова ланка впровадження інклюзивної освіти.
25. Аналіз сучасних шляхів впровадження інклюзивної освіти у вітчизняній системі дошкілля.
26. Створення в загальноосвітньому дошкільному навчальному закладі адаптованого корекційно-розвивального середовища, що забезпечує повноцінне включення та особистісну самореалізацію дітей з психофізичними порушеннями.
27. Особливості медико-психолого-педагогічного супроводу дітей дошкільного віку, які потребують корекції психофізичного розвитку.
28. Специфіка моніторингу індивідуальних досягнень дошкільників із психофізичними порушеннями в умовах інклюзивного навчання.
29. Підготовка педагогічних кадрів для реалізації інклюзивної освіти.
30. Поняття про освітнє, корекційне та інклюзивне середовище.
31. Роль корекційно-розвивального середовища у формуванні особистості дошкільників, які потребують корекції психофізичного розвитку.
32. Зміст, структура і роль корекційно-розвивального середовища у формуванні особистості дітей з порушеннями психофізичного розвитку.
33. Основні компоненти інклюзивного середовища: безбар'єрне фізичне і психічне середовище, нормативно-правове, фінансове та програмно-методичне забезпечення освітнього процесу; спеціальні умови навчання і виховання, які необхідні для повноцінного фізичного, психічного, естетичного та соціального розвитку, організаційні, кадрові та культурно-інформаційні ресурси навчально-виховного закладу, його науково-дослідницький і духовно-моральний потенціал; моніторингово-консультативний та корекційно-розвивальний компоненти.
34. Співробітництво з колегами: вихователями, психологами, логопедами, адміністрацією навчального закладу, асистентами вихователів та ін.
35. Розуміння роботи та ролі інших фахівців, а також місця вихователя у динамічній системі.
36. Комунікація з іншими фахівцями та командний підхід до навчання дітей з особливими освітніми потребами.
37. Професійне співробітництво як одна з основних умов ефективного інклюзивного навчання і виховання дітей з психофізичним порушенням.
38. Науково-методичне забезпечення інклюзивної освіти в практиці роботи ДНЗ.
39. Професійна готовність вихователів ДНЗ до інклюзивної освіти.
40. Психолого-педагогічні особливості професійного співробітництва.
41. Організація професійного співробітництва в інклюзивному дитячому садку.
42. Організація діяльності міждисциплінарної команди фахівців. Специфіка співробітництва різних фахівців в інклюзивному ДНЗ.
43. Місце вихователя дитячого садка у структурі професійного співробітництва.
44. Значення корекційно-педагогічного супроводу дітей, які мають особливі потреби, в інклюзивних дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладах.
45. Завдання і зміст корекційно-педагогічного супроводу в умовах інклюзивного навчання.
46. Алгоритм діяльності вихователя в дошкільному і загальноосвітньому навчальному закладі з інклюзивним навчанням.
47. Модель корекційно-педагогічної діяльності вихователя в освітньому просторі дошкільного і загальноосвітнього навчального закладів з інклюзивним навчанням.

7. Методи навчання:

Методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, доповіді, презентація завдань для практичних занять, участь в інтерактивних обговореннях.

Методи письмового контролю: модульне письмове тестування; карти знань, картки для самостійної роботи, конспекти занять.

Комп'ютерного контролю: презентації доповідей та творчих проектів.

Методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

8. Методи та засоби діагностики успішності навчання: поточне та усне опитування, письмовий контроль, практичний контроль, тестовий контроль, написання рефератів, ділові та рольові ігри, дискусії, самоконтроль.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ (МАХ = 40 БАЛІВ)										Модульний контроль (мах = 60 балів)	Загальна кількість балів	
Модуль 1								Модуль 2	Модуль 3	100		
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль2				Змістовий модуль3	ІНДЗ	МКР (1-3) по 20 балів.			
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10		7	60
6	3	3	3	3	3	3	3	3	3			

Модуль 1

Теми 1-10. 3 бали:

3 – усний виступ на занятті (тестове завдання);

Модуль 2

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (навчальний проект) – 7 балів.

Враховується:

- оформлення дослідження (титильна сторінка, план, висновки, списку використаних джерел);
- відповідність змісту темі індивідуально-дослідницького завдання;
- повнота відображення змісту проблеми;
- наявність узагальнюючих таблиць, структурних блок-схем;
- обсяг опрацьованих інформаційних джерел;
- розробка та захист матеріалів презентації;
- практично-методична цінність виконаної роботи;
- чіткість категоріального апарату;
- аналіз нормативних документів;
- наявність власної позиції автора щодо досліджуваної проблеми.

Модуль 3

Модульні контрольні роботи (форма проведення: тестування) – 60 балів. Загальна кількість балів визначається підсумовуванням балів, які були отримані студентом на основі виконання контрольних завдань з кожного змістового модуля.

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену
90 – 100	A	Відмінно
82 – 89	B	Добре
75 – 81	C	
67 -74	D	Задовільно
60 – 66	E	
1 – 59	Fx	Незадовільно

10. Методичне забезпечення: нормативно-правова база дошкільної та спеціальної освіти, навчальні підручники та посібники з корекційної педагогіки

11. Список джерел

1. Выготский Л. С. Коллектив как фактор развития дефективного ребёнка [Текст] // Собрание сочинений. – Т. 5. – М., 1983.
2. Дефектологічний словник: навчальний посібник / за ред. В.І. Бондаря, В. М. Синьова; [упоряд. В. М. Тімашова]. – К.: «МП Леся», 2011. – 528 с.
3. Діти з особливими потребами у початковій школі: поради батькам. Книга 3. / За ред. В.І.Бондаря, В.В.Засенка. – К.: Науковий світ, 2006. – 210 с.
4. Зайцев Д.В. Интегрированное образование детей с ограниченными возможностями // Социологические исследования. 2004. №7. С. 127-132.
- 5.Індекс інклюзії: дошкільний навчальний заклад: Навчально-методичний посібник / Кол. упорядників: Патрикеева О.О., Дятленко Н.М., Софій Н. З., Найда Ю. М. Під заг. ред. Шинкаренко В.І. – К.: Тов. «Видавничий дім «Плеяди». – 2011. – 100 с.
6. Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: Монографія. – К.: «Самміт-Книга». – 2009. – 272 с.
7. Колупаєва А.А. Педагогічні основи інтегрування школярів з особливостями психофізичного розвитку у загальноосвітні навчальні заклади. – К., 2007. – 458 с.
8. Колупаєва А., Найда Ю., Таранченко О., Єфімова С., Слободянюк Н., Луценко І., Будяк Л. Інклюзивна школа: особливості організації та управління: навчально-методичний посібник / за заг. ред. Л. Даниленко. – К., 2007. – 172 с.
9. Концепція розвитку інклюзивної освіти [Текст] // Соціальний педагог. - 2010. - № 4(квітень). - С. 3-6.
10. Пасторова А.Ю. Психологические и психофизиологические характеристики дошкольников с обычным развитием в группах интеграции [Текст] / А.Ю. Пасторова // Дефектология. – 2008. – № 6. – с. 78-84.
11. План заходів щодо запровадження інклюзивного та інтегрованого навчання у загальноосвітніх навчальних закладах на період до 2012 року [Текст]: затверджено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 03.12.09 р. // Інформ. зб. Міносвіти і науки України. - 2010. - № 1/2. - С. 41-46.
12. Порядок комплектування дошкільних навчальних закладів (груп) компенсуючого типу // Нормативні документи. Для завідуючих ДНЗ / Упорядник Чала Т.Т. – Х.: Вид. група «Основа», 2007. – 528 с.
13. Про затвердження Плану дій щодо запровадження інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах на 2009/2012 роки [Текст] : наказ М-ва освіти і науки України 11.09.2009 р. // Інформ. зб. Міносвіти і науки України. - 2009. - № 30. - С. 3.

14. Пояснювальна записка до Плану дій щодо запровадження інклюзивного навчання в загальноосвітніх навчальних закладах на 2009-2012 рр. [Текст] : додаток до наказу М-ва освіти і науки України від 11.09.2009р. // Директор школи. - 2010. - № 1(січень). - С. 26-31.

15. Про внесення змін і доповнень до деяких законодавчих актів України про освіту (щодо інтегрованого та інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах) [Текст] : проект // Соціальний педагог. - 2010. - № 8(серпень). - С. 6-20.

16. Про затвердження Плану дій щодо запровадження інклюзивного навчання у ЗНЗ на 2009-2012 роки [Текст]: наказ М-ва освіти і науки України від 11.09.2009 р. // Управління освітою. - 2009. - № 22(листопад). - С. 28-31.

17. Синьов В., Шевцов А. Нова стратегія розвитку корекційної педагогіки в Україні // Дефектологія. – № 2. – 2004. – с. 6-11.

18. Шипицына Л.М. Интеграция – ведущее направление специального образования в России на рубеже XXI века/Л.М.Шипицына//Инновации в российском образовании: специальное (коррекционное) образование 2000. – М.: Изд-во МГУП, 2000. – С.12-17.

19. Ярская-Смирнова Е.Р., Лошакова И.И. Инклюзивное образование детей инвалидов // Социологические исследования. – 2003. – № 5. – С. 100-106.

20. Кузава І.Б. Інклюзивна освіта дошкільників, які потребують корекції психофізичного розвитку: теорія і методика: [монографія]. – Луцьк, ПП Іванюк В.П., 2013. – 292 с.

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. Данилова Е.В. Инклюзивное образование как долгосрочная стратегия [Электронный ресурс] // Соцполитика – информ.-аналит. портал. – 2007. – URL: <http://socpolitika.ru/rus/conferences/3985/3986/3988/document4065.shtml> (20.09.10).

2. Инклюзивное образование в контексте современной социальной политики [Электронный ресурс] // Воспитание и обучение детей с нарушениями развития. - 2010. - № 1. – URL: <http://health.best-host.ru/inclusion/> (20.09.10).

3. Инклюзивное образование : проблемы совершенствования образовательной политики и системы : материалы Междунар. конф., 19-20 июня 2008 года / [редкол.: Г.А. Бордовский (пред.) и др.]. – СПб. : Изд-во РГПУ, 2008. - 215с.; То же [Электронный ресурс]. - URL:<http://socpolitika.ru/files/rus.pdf> (20.09.10).

4. Инклюзивное образование. Справка [Электронный ресурс] // РИА Новости : [сайт]. – 17.09.09. – URL:<http://rian.ru/> (20.09.10).

5. Интегрированное (инклюзивное) образование: генезис и проблемы внедрения [Электронный ресурс] // МГПУ: [сайт]. – М., 2007. – URL:<http://mgpu.ru/article.php?article=129> (20.09.10).

6. Корой Е.Ф. Особенности инклюзивного образования в республике Молдова [Электронный ресурс] // Минский городской методический портал. – Минск, 2009. – URL: <http://mp.minsk.edu.by/s> (20.09.10)